

MOKSLAS IR DVASINGUMAS

PAULIUS V. SUBAČIUS

2011 m. lapkričio 25–26 d. Lietuvių katalikų mokslo akademija surengė *Pax Romana Europe* konferenciją „Mokslas ir dvasingumas“. LKMA yra laikoma tarptautinės katalikų intelektualų federacijų asociacijos *Pax Romana* (studentų judėjimas nuo 1921 m., dėstytojų nuo 1947 m.) steigėja. Atnaujinus LKMA narystę asociacijoje po centro perkėlimo iš Išeivijos į Lietuvą 1992 m., Centro valdybos nariai dalyvauja kasmetinėse Europos padalinio konferencijose ir kai kuriuose darbo grupių susitikimuose. Vilniaus konferencijai, kurioje dalyvavo per dvi dešimtis *Pax Romana* priklausančių Europos šalių organizacijų atstovų, temą pasiūlė LKMA. Buvo paraginta atkreipti dėmesį į paradoksalią *dvasingumo* sąvokos taikymą ir kontroversišką turinį posovietinėje erdvėje, o ir visoje pomodernioje kultūroje. Toliau pateikiame konferencijos temos probleminę išskaidą, kuri buvo gairė dalyviams formuojant savo pranešimų temas.

Krikščioniškoje Europos civilizacijoje dvasingumas turėjo aiškią religinę dimensiją. Visi skirtingus pasaulimus ir skirtingas tradicijas atitinkantys jo pavidalai bei ugdymo sistemos buvo orientuoti į pasirengimą Amžinajam Gyvenimui. Kartu dvasingumo puoselėjimas buvo svarbus žemiškąjį gyvenimą ir bendruomeninius santykius humanizuojantis veiksnys. Šiuolaikinėje visuomenėje atsidėjimo dvasiniams reikalams alkis nėra išnykęs, tačiau vis dažniau dvasingumas reiškiasi surogatinėmis, nureligintomis ar sinkretinio religingumo formomis. Ypač posovietinėse visuomenėse, patyrusiose prievartinio ateizavimo poveikį, dvasingumu dažnai laikomas bet koks antimaterialistinis nusiteikimas ar nuo praktinės naudos atsiribojanti veikla. Tebėra gajus ir naujus groteskiškus pavidalus įgyja komunistų diegtas dvasingumo tapatinimas su jausmingu poezijos skaitymu, pomėgiu lankyti teatrą ar net bodėjimusi kasdieniais reikalais. Okultizmas, magija, vegetarizmas, pacifizmas, antiglobalizmas, ekologizmo persmelktas natūralaus gyvenimo būdo propagavimas, nemedicininis sveikatinimo būdų sklaida, fragmentiškai perimtos rytietiškos meditacijos bei kūno lavybų praktikos ir panašūs dalykai sudaro šiandienio „dvasingumo“ kraštovaizdį.

Pseudodvasingumo išvešėjimas kelia rūpestį dvasininkams, Bažnyčių vadovams, nes yra stiprus bendruomenės ir tikėjimo perdavimo tradiciją dezintegruojantis veiksnys. Vis dėlto, plačiau žvelgiant, jis neramina ar turėtų neraminti ir sociologus, psichologus, pedagogus, medikus, visus įžvalgius socialinės ir kultūrinės kritikos atstovus. Kurdamas laikiną psichologinio komforto iliuziją, tačiau iš tiesų nepajėgdamas patenkinti vidinių žmogaus poreikių, pseudodvasingumas netrunka atsigręžti stabilių vertybinių orientacijų praradimo, nusivylimo, depresijos, socialinių saitų trūkinėjimo padariniais. Kartu išskyla poreikis naujai apmąstyti krikščioniškojo dvasingumo vietą, jo tvarių tradicijų perspektyvas XXI a., būtinybę ir galimybę autentiško dvasingumo ugdymą derinti prie mūsų dienų žmogaus. Konferencijos siekis – į šią problematiką pažvelgti sąmoningo krikščionies akimis iš akademinės, visuomeninio veikimo, kultūros politikos perspektyvų, palyginti skirtingų valstybių patirtį. Keliamas tikslas pseudodvasingumo grėsmes ir krikščioniškų dvasinių pratybų „sėkmės istorijas“ aptarti ir mokslinių tyrimų, ir netarpiškos patirties liudijimo pagrindu.

KONFERENCIJOJE SKAITYTI PRANEŠIMAI

- DANUTĖ GAILIENĖ (Lietuva). Religion and mental health: the modern controversies
- ALGIS PETRONIS (Lietuva). Longing for the faith in psychotherapy
- CATHERINE RACINE (Didžioji Britanija). Where science and mysticism collide: Bringing the subject of love into the equation of mental health care
- GASPAR MARTINEZ (Ispanija). Beyond the comforting God
- GINTARAS VITKUS SJ (Lietuva). The Christian spirituality for a contemporary person: the spirituality of St. Ignatius in Lithuania
- CLAUDIU T. ARIEȘAN (Rumunija). *Risus Angelicus* – the healing virtues of sympathetic humour in modern Christianity
- OLENA BIDOVANETS (Ukraina). When we open the door to medicine, do we close them in front of God?
- RAMŪNAS TRIMAKAS (Lietuva). Alternative medicine in contemporary Lithuania: the masks of social schizophrenia
- SEBASTIAN PITTL (Austrija). The new spiritual movements in Europe and spirituality in the Theology of Liberation: what Christianity in Europe can learn from the understanding of spirituality in Latin-American Liberation Theology

BERNARD BREITWILLER (Prancūzija). The French Catholic Church: difficulties, hopes and environment

DANIEL DEAK (Vengrija). Tracing the values of spirituality and religious belief in the current business life

Claudiu T. Arieşan pranešimas „*Risus Angelicus* – the healing virtues of sympathetic humour in modern Christianity“ („*Risus Angelicus* – gydančios atjaučiančio juoko savybės moderniojoje krikščionybje“) bus paskelbtas žurnale *Naujasis Židinys-Aidai*, 2012, Nr. 3, o šio tomo konferencijų skyriuje skelbiame Catherine'os Racine, Danielio Deako ir Olenos Bidovanets peržiūrėtus ir šiek tiek pakoreguotus pranešimų tekstus.

